СУДОВИИ ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УМОВАХ СУДОВОЇ РЕФОРМИ

Хальота Андрій Іванович, кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри конституційного та міжнародного права Національної академії внутрішніх справ

Механізм судового захисту прав людини - є ефективним й найбільш універсальним демократичним інструментом правової держави.

Сьогодні сфера захисту прав людини в Україні має бути піднята на належний рівень, що відповідає світовим демократичним стандартам. В цьому аспекті велике значення набуває ознайомлення та використання здобутків європейського права в галузі прав людини.

Спільні зусилля міжнародної, в даному випадку європейської, спільноти стимулюють запровадження ефективної системи правозахисту і в Україні. Адже бажання нашої держави інтегруватись в європейські процеси потребує закріплення основних засад реальної демократії як у законодавстві, так і у правозастосовчій практиці.

Реалізація судово-правової реформи в Україні має забезпечити пріоритет права людини в усіх сферах життя нашого суспільства. На цьому шляху підвищення рівня захисту прав людини багато залежить від засвоєння кращого світового досвіду, імплементації міжнародних стандартів в національне законодавство. Закріплення основних засад реальної демократії — головна умова інтеграції України в європейські процеси.

Детальний аналіз теорії і практики судового захисту прав людини надає можливість розробити практичні рекомендації щодо реформи судової системи, підвищення ролі судової гілки влади в суспільстві, створення сучасної моделі механізму судового захисту прав людини, допоможе заповнити прогалини у законодавстві і подолати перешкоди на шляху судової реформи.

Це залежить від багатьох факторів: кваліфікації суддівського корпусу, рівня правової культури і свідомості суспільства, взаємин судових органів з іншими державними та недержавними структурами.

Вирішення цих непростих проблем потребує чималих зусиль, підготовки важливих законопроектів щодо організації і діяльності судових та правоохоронних органів. Потрібен новий імпульс в теоретичній і практичній роботі в напрямку впливу на хід судової реформи, підвищення рівня правозахисту.

Судово-правова реформа, що відбувається в Україні, передусім, націлена на підвищення ефективності механізму судового захисту прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб. При цьому доступ до правосуддя і виконання та дотримання судового рішення мають бути максимально забезпечені. Європейський суд з прав людини неодноразово наголошував саме на цих параметрах реального забезпечення прав і свобод людини.

Тому для законодавства та правозастосовчої практики України особливо важливим є створення умов, які б унеможливлювали обмеження права звернення до суду. Йдеться як про випадки, пов'язані з відмовами по певним категоріям справ, так і про ситуації, коли великі судові витрати чи складні процедури роблять судові позови фактично недоступними.

Судова система, крім того, повинна мати дієві важелі виконання судових рішень. Це не лише обов'язковий елемент реального захисту прав людини, але й спосіб підвищення авторитету і впливу судової гілки влади.

Судовий захист, його якість, багато в чому залежить від професійної підготовки та моральних якостей самого корпусу суддів, чим опікується,
зокрема Ви┌тя рада юстиції Спірним є положення законопроекту «Про внесення змін до Конституції України щодо посилення гарантій незалежності суддів» поданого Президентом України до Верховної Ради України про те що призначення на посаду судді суду загальної юрисдикції здійснюється безстроково Президентом України на підставі та згідно з поданням Вищої Ряди юстиції На мою думку судді місцевих та апеляційних судів загальної юрисдикції повинні обиратись народом' на виборах на термін 5-10 років Я судді Ви┌тих спеціалізованих судів та Верховного суду України повинні
обиратись Верховною Радою України за поданням Президента України на

термін до 10 років Це позбавить організаційний вплив на суддів з боку будь- якого органу державної влади та буде реалізований принцип Демократії у процесі формування якісного суддівського корпусу.

Поки що, на жаль, ми маємо констатувати, що судова влада в Україні не набула достатнього авторитету і не розглядається більшою частиною населення як ефективний шлях вирішення проблем. Таке відношення водночас є свідченням як недостатнього рівня правової свідомості і правової культури населення, так і першим підтвердженням недостатньої якості правозахисту, рівень якого не відповідає потребам часу.

В демократичному суспільстві принцип незалежності судової влади є базовим компонентом судової системи, найкращою гарантією торжества правосуддя. Незалежність не є особистою прерогативою суддів, а являє собою один з привілеїв громадян — захищати свої порушені права та інтереси в неупередженому і справедливому суді. Тому незалежність суддів має забезпечуватись: положеннями Конституції [1]і спеціальних законів (Закон України «Про судоустрій і статус суддів»[2]); обов'язком виконавчої і законодавчої влади дотримуватись статусу невтручання в судовий процес; особливим порядком прийняття рішень з відбору кандидатів в судді. Процедура призначення суддів повинна бути прозорою, повністю виключати можливість тиску при прийнятті рішень.

Разом з цим розвиток судової системи має бути підпорядкований ідеї не допускати судового свавілля при розгляді справ щодо захисту прав людини. Однією з умов при цьому є оперативний розгляд і законне вирішення справ компетентним судом.

Аналіз результатів проведення так званої «малої судової реформи» дає можливість зробити висновок про необхідність розширення законодавчої бази, яка б регулювала вдосконалення судоустрою і судочинства. Зміст і спрямованість цієї роботи повинні визначатися правами і свободами людини і громадянина, пріоритетними в правовій державі.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. із змінами // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.
2. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 // Відомості Верховної Ради України . 2rtm. - N 41-42 N 43 N 44-45 . Ст 529
3. Про внесення змін до Конституції України щодо посилення гарантій незалежності суддів: законопроект: Постанова Верховної Ради України від 05.09.2013 № 437-VII // Голос України. - 13.09.2013. - № 170.

РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ НАРОДНОГО ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ

Демиденко Володимир Олексійович, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного та міжнародного права Національної академії внутрішніх справ

Згідно з Конституцією України основними формами безпосереднього здійснення влади народом визначено вибори та референдуми, що, в свою чергу, врегульовуються відповідним законодавством. На даний момент, існує близько 7-ми законів України і велетенська кількість різноманітних постанов, інструкцій та роз'яснень Верховної Ради, ЦВК та інших державних установ, що повинні забезпечити проведення виборів та референдумів у відповідності з принципами законності, гласності, демократичності і гуманізму.

Але, на жаль, всі ці закони та підзаконні акти по різному регламентують ті чи інші стадії виборчого процесу, іноді суперечать одне одному. Причин цього є декілька: по-перше деякі положення законодавства, що регулює волевиявлення, є застарілими, по-друге, практично все виборче законодавство приймалось розрізнено, досить часто ситуативно, - напередодні виборів, або навіть під час їх проведення, по-третє, окремі інститути народного волевиявлення, наприклад, інститут місцевого референдуму залишився поза законодавчим регулюванням.

Це призвело до того, що кожного разу під час проведення чергових виборів чи референдумів витрачаються велетенські кошти на проведення навчання як членів відповідних виборчих комісій, так і самих виборців (бо процедури голосування, формування комісій, підрахунку голосів тощо, суттєво відрізняються в кожному із законів). СЛІД зазначити, що досить часто,